

י"ט באדר א', תשע"ט
24 במרואר 2019

לכבוד
חתי"כ ד"ר יובל שטיינץ
שר האנרגיה
משרד האנרגיה
בנק ישראל 7
ירושלים

דחוף – באמצעות דוא"ל sar@energy.gov.il

כבוד השר,

הנדון: הצהרה דחופה, לפיה ממשלת ישראל לא תוותר על זכויותה במאגר אפרודיטה-ישי

בשם השותפות בחזקת ישי, הריני מתכבד למנות לכבודו ולבקש את התערבותו הבחולה על מנת שממשלת ישראל תבהיר לממשלת קפריסין, לשותפיה במאגר אפרודיטה-ישי ולכלל הגורמים הבינלאומיים המעורבים במימון ופיתוח המאגר הקפריסאי כי מדינת ישראל תעמוד על מיצוי זכויותיה במאגר אפרודיטה-ישי, על פי בדוקה כלכלית עולה שחלקה היחסי של מדינת ישראל במאגר המשותף מגיע לשיעור של לא פחות מ-3 מיליארד שקלים. חשוב לציין כי מעבר לשמירת האינטרס הלאומי הישראלי בהבטחת נכסיה במימיה הכלכליים, והמשמעותיות הגיוא-פוליטיות, תמונה העובדה כי ממשלת ישראל מוותרת, הלכה למעשה, על הכנסה של לפחות 3 מיליארד שקלים לאוצר המדינה. זאת ללא דיון ציבורי ומשיקולים שאינם ברורים.

תקציר העניין דרישה לפעולה

2. על אף שמוח מספר שנים מחזיקה ממשלת ישראל בקונספציה לפיה ייקפריסין לא תפתח את המאגר המשותף מבלי לחתום על הסכם עם ישראל, המציאות מלמדת כי בשעה שממשלת ישראל משלימה עם מסמוס החסכם עליו חתמו ממשלות ישראל וקפריסין לפני כ-8 שנים מתרחשת באורנו מעילות בינלאומית ערה לפיתוח המאגר, בין היתר, באמצעות גורמים המחזיקים הן במאגרי גז ישראלים, הן במאגר הקפריסאי והן בהסכמים אזוריים בין מדינותיים לאספקת גז. הכל ללא התחשבות באינטרס הישראלי ומבלי שממשלת ישראל פועלת בדחיפות הנדרשת להבטחת זכויותיה בזמן אמת.

3. לאור האמור לעיל, לאור העובדה הברורה כי מאגר אפרודיטה-ישי הינו מאגר משותף המכיל כ-120-100 BCM ומצוי בחלקו בשטח חזקת ישי בישראל ובחלקו בשטח בלוק 12 בקפריסין, על ממשלת ישראל לכל הפחות לדרוש מקפריסין ושותפותיה להבהיר באופן רשמי וגלוי לכל – עוד לפני גיבוש הסכמה ביחס לפרטי ההסדר ולפני שיבוצעו

4. צעדים בלתי הפיכים בכל הקשור לפיתוח המאגר וההיבטים הבינלאומיים, הפוליטיים והכלכליים, הכרוכים בכך – כי מאגר אפרודיטה לא ימותח ללא הסכמה מצידה של ישראל בנוגע לשווי אחזקתיה.

5.

6.

העניין בהרחבה

1. מזה מספר שנים מנסה ממשלת ישראל בהובלת משרד האנרגיה להיחלץ מהמבוי הסתום במו"מ עם ממשלת קפריסין בקשר עם מאגר אפרודיטה-ישי. משרד האנרגיה יזם והציע שלל פתרונות יצירתיים לשוב המחלוקת כולל ויתורים מרחיקי לכת במטרה להביא את ממשלת קפריסין לכדי הסכמה, אך עד היום כל הניסיונות לפתרון המשבר העלו חרס. לראייה, לאחרונה נחשפו לתדהמתן שותפות חזקת ישי למידע מטריד שממנו עולה כי לאחר שנים של מו"מ, עמדתה של ממשלת קפריסין עדיין גורסת כי למדינת ישראל אין כל אחזקה במאגר המשותף אפרודיטה-ישי וחלקה עומד על **אפס** על אף דעתה המנוגדת של ממשלת ישראל ושלל המצגים שהוצגו בפני ממשלת קפריסין, וחרף העובדה כי מדובר בעובדה מוכחת.
2. נזכיר - תחת הסכם תיחום האזור הכלכלי הבלעדי בין המדינות אשר נחתם בין ישראל לקפריסין שנת 2010 הסכימו הצדדים כי במקרים בהם ימצאו מאגרי פחמימנים המשתרעים בין האזור הכלכלי הבלעדי של ישראל והאזור הכלכלי הבלעדי של קפריסין, **ישיני הצדדים ישתפו פעולה כדי להגיע להסכם מסוגות בדבר איחוד פעולות באופני הפיתוח וההפקה המשותפים** של מאגרים אילו. עוד הסכימו הצדדים תחת הסכם זה כי **יכל מחלוקת הנובעת מפרשנות או מיישומו של הסכם זה תיושב בצינורות הדיפלומטיים ברוח ההבנה ושיתוף הפעולה** וכי במידה והצדדים **"אינם מיישבים את המחלוקת בתוך פרק זמן סביר... תובא המחלוקת לבוררות. תנאי ההתייחסות ונוהל הבוררות ייקבעו ע"י הצדדים בהסכמה הדדית"**.
3. בחודש מאי 2018 הצהיר כבודו בתקשורת כי הוסכם עם ממשלת קפריסין שבמידה והמחלוקת עם ממשלת קפריסין לא תיפתר תוך תקופה של שלושה עד שישה חודשים יפנו הצדדים לבוררות כפי שמוסכם בין הצדדים בהסכם שהוזכר לעיל. מאז עברו כשמונה חודשים.
4. לאחרונה התברר כי ממשלת קפריסין העבירה מסר ברור שבכוונתה לפעול למען פתרון המחלוקת מיד לאחר תום תקופת החגים בקפריסין בחודש ינואר האחרון. לא במפתיע, עד כתיבת מכתב זה, עדיין לא השתנה מאומה ולא התקבל כל מסר חיובי מטעם ממשלת קפריסין.
5. ארבע וחצי שנים חלפו מאז הוחלף בין הצדדים המידע מהקידוחים אשר התבצעו משני צדי הגבול בין האזור הכלכלי הבלעדי של ישראל והאזור הכלכלי הבלעדי של קפריסין. ארבע וחצי שנים חלפו מאז החל המו"מ בין המדינות על חלקה של כל מדינה במאגר אפרודיטה-ישי. ארבע וחצי שנים של מו"מ בהם ממשלת ישראל, בהובלת משרד האנרגיה, העלתה שלל פתרונות לשוב המחלוקת אך נותרה ועודנה שבויה של ממשלת קפריסין ושותפותיה בסירובם העיקש להסכים לכל אחת מהצעותיה מרחיקות הלכת של ממשלת ישראל לשוב המחלוקת.
- ארבע וחצי שנים הוא לכל הדעות פרק זמן סביר לקיום המו"מ. לא נותר אלא להכיר בעובדה המצערת כי קפריסין אינה ממהרת, בלשון המעטה, להגיע להסכמה עם ישראל.
6. בסיס הטענות של ממשלת קפריסין שמתחזק את קיום המחלוקת לאורך השנים אינו מתיישב עם השכל הישר ומעלה תהיות רבות לגבי העילה האמיתית מאחורי טענותיה של ממשלת קפריסין וחוסר התעניינותה בשוב המחלוקת בזריזות. המחלוקת אינה סובבת סביב סוגיות חסרות תקדים שעל הפרק כי אם בסוגיות אשר נדונו, נפתרו ותועדו היטב ברחבי העולם בעשרות מקרים דומים בעשרות השנים האחרונות. בעולם המאגרים חוצי הגבולות קיים כבר שנים רבות ניסיון עשיר בנושאי פיתוח והפקה משותפים וקיימות אמנות שונות אשר נכתבו "בדם" וקובעות הסדרים שונים למקרים דוגמת אפרודיטה-ישי. השותפות בחזקת ישי סיפקו למשרד האנרגיה לאורך שנות המו"מ, וגם לאחרונה לבקשתו של המשרד, ידע מקצועי רב בכל הקשור בתהליכים המקובלים לפתרון מחלוקות מסוג זה לרבות תהליכים לבחירת בורר מומחה וכו'. הפתרונות קיימים, כל שנותר לצדדים זה לבחור להשתמש בהם – כלומר, לפנות לגורם שלישי מומחה, להציג את המחלוקת ולהמתין לתשובה. העניין אינו מורכב, לפיכך, אין מנוס מלהסיק כי התעקשותם של ממשלת קפריסין ושותפותיה למאגר להשאיר את המחלוקת בהינה אינה נובעת ממניעים ענייניים אלא מרצונם להשהות ולדחות ככל שניתן את הדיון האמיתי בנושא, תוך אלחושה של ישראל מחד, ומאידך המשך קידום חד צדדי של האינטרסים של קפריסין ושותפותיה במאגר.

7. יש לחדגיש חדגשה יתרה כי התנהלות ממשלת קפריסין מאז נמצא המאגר ולאורך תהליך המ"מ תמוחה ביותר ומעלה סימני שאלה מטרידים מאד לגבי מניעה. חשוב לזכור בהקשר זה, כי לממשלת קפריסין שותפות רבות כוח ועוצמה שלהן אינטרסים משל עצמן אשר לא בהכרח תואמים את האינטרס הישראלי ואף לא את האינטרס של ממשלת קפריסין נוכח מצבה הכלכלי העגום. קידום ההסכם בין ממשלות קפריסין וישראל אינו בהכרח משרת את אותן חברות ולא מן הנמנע כי גם עובדה זאת עומדת מאחורי העיטובים. דוגמה נוספת להתנהלות מטרידה של ממשלת קפריסין ניתן למצוא בכל חנוגה להסתרתה השיטתית של טענות מדינת ישראל לזכויותיה במאגר והמו"מ שמתנהל כבר כמה שנים בין המדינות, מהווה הבינלאומית. מעיון בדוחות מעקב שהגפיק האיחוד האירופי מ-2014 ועד היום על עמידתה של ממשלת קפריסין בהתחייבותיה לאיחוד, בהמשך לחבילת החילוץ שהעניק האיחוד לממשלת קפריסין בשנת 2013, בהם קיים בעקביות דיון על תפתחויות השונות במאגר אפרודיטה, את רואים בברור כי ממשלת קפריסין מעולם לא דיווחה באופן רשמי וגלוי לאיחוד האירופי או לקרן המטבע העולמי (אשר גם היא תרמה לחבילת החילוץ) כי מדינת ישראל טוענת לזכויות במאגר וכי מתנהל מו"מ בין המדינות.

8. אל לה לממשלת ישראל להשלים עם התנהלות לקויה זו אשר כיום אינה מתיישבת עוד עם הדירקטיבות אשר קיבלו על עצמן מדינות החברות בארגון ה-OECD. אל לה לממשלת ישראל להמשיך ולהיות מובלת כסומא עיי ממשלת קפריסין ושותפותיה בטנגו הדיונים האין סופי. זאת, במיוחד לאור העובדה כי לאחרונה פתחו ממשלת קפריסין ושותפותיה ערוץ פעולה מקביל למו"מ עם ממשלת ישראל בו הן מבססות את אט עובדות בשטח המכשירות את פיתוח המאגר ללא מעורבותה של ממשלת ישראל אף בהתרת כנגדה ותחת עיניה הפקוחות (ראו לדוגמה החסכם שנחתם בין קפריסין למצרים אשר נועד להכשיר הנחת צינור תת ימי בין המדינות ולאחרונה אושר בקבינט הקפריסאי). חוברתה של ממשלת ישראל לנתוג בהתאם ליחסי הכוחות בין המדינות ולהפך מהצד שמובל לצד שמוביל בתהליך בצורה מקצועית ושקופה ע"פ מקובלות וקריטריונים בינלאומיים תראויים למדינה החברה בארגון ה-OECD. ראוי ונדרש כי ממשלת ישראל תציב בפני ממשלת קפריסין עובדות ברורות אשר יאלצו אותה ואת ושותפותיה להתיישר ולישב את המחלוקת ע"פ מקובלות התקופה והניסיון הקיים בפתרון מחלוקות מסוג זה.

9.

10.

11. נורמי ממשל ישראלי הצהירו פעמים רבות כי מדינת ישראל לא תוותר על זכויותיה במאגר, אולם למיטב ידיעתנו לא יצא בעניין מעולם מסמך רשמי מטעם הממשלה. על כן, לא מן הנמנע כי בעצם הסכמת ממשלת ישראל לגרירת הרגליים של ממשלת קפריסין ובכך שאין היא ממהרת להשתמש במגנטונים העומדים לרשותה תחת ההסכם בין המדינות, משדרת הראשונה לאחרונה מסר של כניעה, אשר מוביל למצב בו ממשלת קפריסין ושותפותיה הן אלו שמכתיבות במעל את קצב ורוח הדברים בין הצדדים, ובמקביל מקדמות פעולות מקדימות להכשרת הקרקע לפיתוח המאגר באופן חד צדדי ומוליכות את מדינת ישראל שולל. על ממשלת ישראל לקחת לידיה את תחובלה של תהליך המו"מ עם ממשלת קפריסין במקום להיות שחקן פסיבי ומובל בו.

12. כפי שניתן לראות בעבודת הניתוח הכלכלי של ד"ר יהושע הופר, אשר נשלחה אל כבודו לפני מספר חודשים, אובדן ההכנסות הצפוי למדינת ישראל במקרה של נישול חלקה במאגר מוערך בלפחות 3 מיליארד שקלים, וזאת ע"פ תחזית מחירי גז שמרנית בתשואה למחירי הגז כיום. אגו תקווה ואמונה כי אין בכוונת ממשלת ישראל לוותר על סכום עתק שכזה אשר מגיע לה בזכות ובצדק והלכה למעשה להעניקו לממשלת קפריסין ושותפותיה – דבר אשר יגרע את המיליארדים חללו ישירות מכיסם של אזרחי ישראל, באמצעות פעולות פיננסיים לידי תברות המוטמל בישראל וממשלת קפריסין.

13. לפיכך, אנו חוזרים ומצצירים כי על ממשלת ישראל להכריז באופן רשמי בפני ממשלת קפריסין כי לשיטתה של ממשלת ישראל תם פרק הזמן הסביר לשירות בין הצדדים, המו"מ וכשל וכי הצדדים מחויבים כעת לפנות לבורר מומחה אשר יכריע בעניין והכל כפי שסוכם בין הצדדים באופן רשמי לפני שנים. חשוב להדגיש כי אין מדובר בהליך של בורות בינלאומית או כל הליך דומה אלא מדובר בלא יותר מאשר פניה ליועץ מקצועי (כלשון ההסכם שנחתם בין המדינות) אשר מתמחה בעניינים מסוג זה על מנת שיחליט באופן סופי ומחייב בעבור הצדדים. לא מדובר בהליך משפטי ואין צורך בעורכי דין במהלך "הבוררות", ועל כן אין להתייחס למהלך כאל משבר אלא ככלי עזר לסיום המחלוקת.

14

נ

15. השותפות בחוקת ישי מבקשות לחזור ולחדש כי לשוב המחלוקת עם ממשלת קפריסין ושותפותיה ועיגון זכויותיה של מדינת ישראל במאגר הינם אינטרס לאומי ואינטרס של השותפות בחוקת ישי גם יחד. מעבר לכך, ישוב המחלוקת יהווה תקדים קריטי באזורינו וישלח מסר ברור לשכנותינו האחרות בקשר לעמדתה ופועלה של ממשלת ישראל במקרים מסוג זה.

16. אנו, השותפות בחוקת ישי, רואות במאמציו ודאגתו לקידום התהליך חלק אינטגרלי ממאמצינו של מדינת ישראל בנושא ונשמח לסייע ולתרום ככל אשר יתאפשר ויידרש לתהליך כפי שעשינו עד היום. אנו מאמינים ששיתוף פעולה עם מדינת ישראל לטובת האינטרס הלאומי מהווה את המפתח להצלחה ומקווים כי זוהי גם השקפתך בנושא.

נבקש לקבל התייחסותך לפניה זו, וכן נבקש להיפגש עמך כדי לדון יחד בדרכים המוצעות לחץ לקידום היציאה מהמבוי הסתום בקשר עם המו"מ.

בברכה,
אוהד שורץ
דירקטור
נאמטאקס אויל אנד גז

העותקים:

מר אהוד אדירי, מנכ"ל משרד האנרגיה
מר יוסי וירצבורגר, הממונה על ענייני הנפט במשרד האנרגיה